

Litteraturöversikt: Hållbar vindkraft i Östergötland

Filip Sjögren

1. Introduktion

Ett lokalt medborgligt motstånd till vindkraftsutveckling pekas ofta ut som ett centralt hinder eller en utmaning i förverkligandet av förnybara energikällor och uppfyllanden av befintliga energimål (jfr Aitken 2010). Den här litteraturöversikten utforskar vilka centrala orsaker som ligger till grund för att medborgare motsätter sig vindkraftsutveckling, samt hur man genom medborgardeltagande med inslag av kommunikation bör arbeta för att främja acceptans i utvecklingen av vindkraft. Syftet med den här rapporten är att skapa en överblick av den befintliga litteraturen inom medborgardeltagande och acceptans gällande vindkraftsutveckling. Frågeställningarna som besvaras i den här rapporten är: 1) *Vad säger tidigare forskning ligger till grund för motsättningar till vindkraftsutveckling?* 2) *Vad säger tidigare forskning främjar acceptans för vindkraftsutveckling?* 3) *Vad är good practice inom medborgardeltagande gällande vindkraftsutveckling?*

Generellt sett finns det flera viktiga frågor som bör besvaras i en litteraturöversikt. Den bör inrymma: vad vi vet om ämnet; vilka koncept och teorier har applicerats inom ämnet; vilka forskningsmetoder har använts; vilka kontroverser finns gällande hur ämnet bör studeras; vilka konflikter finns mellan olika resultat och bevis; och vilka är de centrala bidragen inom ämnet (Bryman 2012 s. 8). Eftersom den här rapporten är avgränsad till att enbart undersöka vad som har skrivits tidigare i ämnet, fokuserar rapporten huvudsakligen på följande frågor: 1) *Vad vet vi om ämnet?* 2) *Vilka koncept och teorier har applicerats inom ämnet?* 3) *Vilka är de centrala bidragen?*

Den här översikten är inriktad på att bilda en uppfattning om tillämpliga metoder och principer för att främja acceptans för vindkraftsutveckling i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Eftersom stora delar av litteraturen utgörs av principer för medborgardeltagande under eller parallellt med vindkraftsprojekt, utgör det även en större del av översikten. Principerna kan tillämpas i olika steg, innan och under, den typiska planeringsprocessen. Dock där det inte är

möjligt, som vid forskning kring rollen av utökade förmåner för det berörda lokalsamhället, utgör det inte en del av den här rapporten.

2. Varför motsätter sig medborgare och grupper i allmänheten vindkraftsutveckling?

Allmänhetens acceptans utgör en central barriär i strävan att utveckla mer förnybar energi (Devine-Wright 2005 s.125). Utmärkande i litteraturen är den medborgliga medvetenheten om den storskaliga nyttan som vindkraften har för samhället, särskilt på den globala nivån. Däremot existerar det mot en bakgrund av att globala fördelar kan komma på bekostnad av lokala. Det råder ett stort stöd bland allmänheten för vindkraft som teknologi, men det medför inte alltid stöd för lokala projekt (Ellis & Ferraro 2016 s. 2; Devine-Wright 2004 s.126; Söderholm 2007 s. 377). Med andra ord, skiljer sig attityder till *vindkraft* i grunden från attityder till *vindkraftverk*, och denna skillnad är kärnan i många offentliga missförstånd (Wolsink 2007 s. 1191). Faktum är att om det finns möjlighet att vindkraftsutveckling medför störningar i den lokala miljön, måste det förhållas klart och tydligt till de större globala målen och fördelarna med utveckling av förnybar energi (Wolsink 2007 s. 1191).

Det är just detta dilemma som skapar dödlägen när förnybara energikällor – så som vindkraftverk – implementeras. Förespråkarna för vindkraftsutveckling argumenterar utifrån en bakgrund av globaluppvärmning, men detta blir sällan mer än ett avlägset bakgrundsargument inom ramen för lokala och faktiska projekt gällande förnybar energi (Wolsink 2007 s. 1191).

Men vad är det för lokala kostnader? När forskare har försökt identifiera möjliga anledning till att allmänheten motsätter sig vindkraftsutveckling så som etablering av nya vindkraftsparker, har man noterat den visuella påverkan som ett återkommande problem (Söderholm 2007 s. 377). Effekterna av visuell påverkan hänvisar till negativa attityderna som uppstår till en uppsättning av vindkraftverk inom ett område, i ett specifikt landskapssammanhang (Divine-Wright 2005 s. 127). Problem med buller är även utmärkande, vilket handlar om negativa attityder till ljudet som rotationen av turbinbladen skapar (Divine-Wright 2005 s. 127). Andra anledningar att allmänheten skulle motsätta sig vindkraftsutveckling handlar om att man upplever att policyaktörer eller vindkraftsutvecklare som opålitliga eller misstänksamma i deras

motiv bakom utvecklingen, eller att man upplever utvecklingsprocessen i sig som opålitlig (Söderlund 2007 s. 378). Höga kostnader, farlig påverkan på fåglar och vilda djur, upplevd ineffektivitet, och irritation över vindkraftverk som inte längre är i bruk har även lyfts som avgörande faktorer (Devine-Wright 2005 s. 127).

Medan forskningen numera försöker generera verktyg för, och kunskap om, välfungerande deltagandeprocesser, var mycket av den tidigare forskningen fokuserad på att förstå och teoretisera anledningen till motsättningar bland allmänheten, vilket även resulterade i att man förnedrade och fördummade oppositionen (jfr Aitken 2010). En betydande mängd forskning har centerats vid det så kallade NIMBY-fenomenet (not in my backyard, eller ”inte i min bakgård”), vilket innebär att en person skulle vara positivt inställt till rumsliga förändringar som etablering av nya vindkraftverk innebär, så länge personen själv inte påverkas direkt av utbyggnaden. Forskning har till exempel försökt länka negativa attityder till vindkraft med en persons fysiska närhet till vindkraftverksparker, som ett försök att bevisa att de som bor närmast vindkraftparker, är mest negativt inställda (Devine-Wright 2005 s. 126). Den här ansatsen har dock kritiserats för att det utgår från en ren själviskhet hos individen, och säger egentligen ingenting om *varför* individer motsätter sig ett projekt (Wolsink 2005 s. 1187, 1199; Mels m.fl. 2020 s. 8; jfr Wolsnik 2005; Aitken 2016). Devine-Wright (2004 s. 127) förklarar att på senare tid har forskningen istället beaktat den centrala roll som genomförandet av vindkraftsutveckling och specifika projekt har för allmänhetens attityder till vindkraft generellt. Alltså frågan som är viktig är inte enbart, vad som utvecklas i termer av utseende och plats, utan även *hur* och på vilket sätt som vindkraften utvecklas

3. Vad kan främja positiva attityder till vindkraftsutveckling?

Devine-Wright (2004 s. 134) hävdar alltså att negativa uppfattningar om vindkraftsutvecklingen inte enbart motiveras av negativa åsikter om rumsliga faktorer som visuella påverkan, utan också av en känsla av brist på kontroll över utvecklings- eller markanvändningsprocesser och missnöje med dessa förfaranden. Av den anledningen är det viktigt att iaktta processerna som utgör planeringen och den senare etableringen av vindkraft som en viktig faktor i formationen av allmänhetens uppfattning och acceptans av vindkraft.

Att inkludera allmänheten tidigt i processen som består av att ta fram vindkraftsförslag och erbjuda en tydlig kanal för deltagande som erbjuder möjligheter att diskutera bekymmer och

frågor har visats främja acceptans av senare förslag och samtidigt skapat förtroende mellan intressenter (Langer m.fl 2016 s. 64). Medborgardeltagande definieras vanligtvis som medverkan av medborgare i beslutsprocesser i syfte att på ett eller annat sätt influera besluten som görs (Langer 2017 s. 64). I den mer generella planeringslitteraturen har metoder som samråd, fokusgrupper och konsensusmöten fått särskild uppmärksamhet, gällande frågan om medborgligt deltagande i planeringsprocesser (McLaren 2007 s. 2650). I frågan om att främja acceptans bland medborgarna utgör medborgardeltagande den väsentliga delen av litteraturen. Jami och Walsh (2016) förklarar att acceptans av vindkraftsprojekt hänger i stora drag på tre faktorer: offentligt engagemang i beslutsprocessen; att bemöta allmänhetens oro; och att införliva deras förslag. Vilka författarna menar alla bidrar till att människor känner sig mindre hotade och är därför mer benägna att överväga potentiella fördelar med enskilda projekt (Jami & Walsh 2016 s. 5), och samtidigt vara mer benägna att acceptera eventuella resultat som går en emot (Mels m.fl. 2020 s. 9, 30).

Att inkludera allmänheten och berörda grupper i den övergripande vindkraftsplaneringen – må det vara detaljplan, översiktsplan eller enskilda projekt i den svenska kontexten – är numera ett vedertaget sätt att främja acceptans och förebygga motsättningar för framtida förslag. Men frågan som återstår är *hur* och med vilka vägledande principer som inkluderingen av allmänheten och berörda grupper i planeringsprocessen (härvid medborgardeltagande) bör gå till för att främja acceptans.

Den roll som medborgardeltagande inom planeringsprocesser har i strävan att främja acceptans har betonats i många olika fallstudier (Aitken m.fl. 2008; Pepermans & Loots 2013; Fast m.fl. 2015). Acceptans och medborgardeltagande inom vindkraftsutveckling är dock ett tämligen begränsat forskningsområde.

Relativt lite forskning är fokuserad på den roll effektiv kommunikation spelar i att främja acceptans (Jani & Walsh 2016 s. 2). Forskning av Devine-Wirght (2004 s.134) har visat att en av de viktigaste indikatorerna för människors positiva attityder till vindkraftsutveckling var attityder hos bekanta och anhöriga. Vilket understryker vikten av kommunikation som medel för att positiva attityder och acceptans ska frodas inom ett område eller region. Det är dock viktigt att vara medveten om att kommunikation i en mer generell bemärkelse har en tendens att misslyckas med att nå sin avsedda målgrupp om det inte adresserar de verkliga och faktiska faktorerna som påverkar individers uppfattningar, som i kontexten av vindkraftsutveckling handlar om grupper oro och missnöje över verksamhetens faktiska konsekvenser (Wolsink

2007 s. 1991). Vilket åter handlar om den centrala avvägningen mellan globala effektmål och lokala förhållanden.

Bristande kommunikationsinsatser som är felriktad leder till problem, men huvudfrågan är vad som skapar bristande kommunikation. Det beror bland annat på hur beslutsfattandet är inramat, genom att begränsa alternativen för allmänhetens deltagande till endast samråd eller konsultation *efter* utformningen och beslut gällande ett utvecklingsprojekt (Wolsink 2007 s. 1204). Trots det, handlar stora delar av litteratur just om deltagande som äger rum inom ramen för projekt och pågående planeringsprocesser. Eftersom lokala förhållanden tycks vara av större betydelse för acceptans, snarare än globala fördelar, är det rimligt att dessa uppmärksammas i en bredare bemärkelse i samband med förslag på vindkraftsetablering – vilket gör att frågan om acceptans i huvudsak befinner sig i förhållande till planering och rumslig påverkan.

Ett centralt tema som uppstår inom litteraturen är vikten av tillit i deltagandeprocesser. Tillit som bygger på processer under och innan planeringen vilka kan leda till höjda nivåer av stöd och acceptans för förslagna utvecklingar. Den upplevda rättvisan av utfallen är sammanlänkade med den upplevda rättvisan av processerna som har skapat det. Att försöka förstå motståndet enbart genom att måla upp det som något som ska övervinnas eller undvikas, är inte särskild bra för att främja tillit. Den typen av instrumentella metoder kan tvärtom orsaker mer motsättningar och skada relationer (Jfr Aitken 2016).

Även om det råder en förståelse för vikten av tillit i processerna, måste man beakta de skeva maktförhållandena. Fallstudier av Aitken m.fl i Skottland (2008) och av Larsson och Emmelin i Sverige (2016) understryker hur deltagandeprocesser präglas av en komplicerad och skev distribution av makt till förmån för vindkraftsutveckling med betoning på expertkunskap istället för lekmannakunskap. Det är alltså vanligt att motståndare till vindkraftsutveckling uppfattar myndigheter, så som kommuner, som partiska i sina bedömningar – vilket kan skapa misstro och tvivel över hur kostnader och vinster sprunget ur ett vindkraftsprojekt fördelas (Ellis & Ferraro 2016 s. 41). Då det råder asymmetriska maktförhållanden påvisar det vikten av transparens i beslutsprocesserna. Om processen är inkluderande och transparenta, så är det mer troligt att man känner tillit till de som driver processen, och att man upplever processen som legitim. Därmed ökar även chansen att man accepterar resultatet – även om det går emot en själv (Mels m.fl. 2020 s. 30; Jami & Walsh 2016 s. 7). Tillit, och förtroende mellan parterna är

centralt eftersom aktörer som litar på varandra kan kommunicera mer effektivt och börja närma sig samarbete (Jami & Walsh 2016 s.5).

Dock enbart en strävan efter att främja medborgardeltagande behöver inte nödvändigtvis betyda ett betydelsefullt deltagande och engagemang i praktiken (Aitken 2016 s. 558). Inom forskningen har flera olika modeller tillämpats för att utvärdera och utforma metoder för medborgardeltagande. Arnsteins (1969) steg för medborgardeltagande citeras regelbundet i litteraturen vilken består av åtta olika nivåer av medborgardeltagande: manipulation, terapi, informering, konsultation, placering, partnerskap, delegerad makt och medborgarkontroll. Dessa nivåer återspeglar totalt tre breda kategorier: icke deltagande, tokenism och medborgarmakt. Arnsteins steg har sedan varit föremål för många olika anpassningar och modifiering. Mhairi Aitken (2014) observerade en trend där dessa modeller typiskt sett följer likartade mönster. Varje modell börjar med ett bottenlager av deltagande vilket utgörs av informationsspridning; följt av en mer avancerad nivå som mer eller mindre behandlar medborglig feedback och konsultation; och till sist en toppnivå av ett deltagande som leder till faktisk kontroll över projekts utfall. Aitken m.fl (2014) karakteriserar dessa tre nivåer som medvetenhetsfrämjande, konsultation och empowerment.

Med hjälp av deras modell, utvärderade Aitken m.fl. (2016) sex fallstudier av vindkraftsprojekt från hela Storbritannien för att bedöma praktikerna och metoderna som utgjorde det medborgliga deltagandet. De identifierade en mångfald av olika metoder som används för att interagera med lokala samhällen i förhållande till: medvetenhetsfrämjande (nyhetsbrev, utställningar); konsultation (möten, undersökningar, feedbackformulär); och viss empowerment (skapande av jobb, etablering av lokala energiorganisationer) (Ellis & Ferraro s. 40).

Deras resultat visade även att medborgligt deltagande var som mest effektivt i att främja acceptans när det involverade dialog och interaktion, snarare än ett envägsflöde av information (Aitken 2016 s. 569). Aitken (2016 s. 569) understryker även att metoder för medborgardeltagande måste genomsyras av en vilja att utsätta sig för ifrågasättande och argumentation – att aktivt engagera sig med samhället, och inte enbart erbjuda information och försvara sin position. Aitkens forskning visar även att då exempelvis vindkraftsutvecklare enbart förhöll sig till minimumkrav gällande medborgardeltagande utifrån lagstiftningen, var

det en stark bidragande faktor till den upplevda opålitligheten till utvecklingsprocesserna och motiven bakom dem.

Ett återkommande exempel på metoder för att främja acceptans bland medborgarna är rollen av en mellanhand i relationen mellan myndighet, verksamhetsutövare och medborgare. Forskning visar att ett mer effektivt medborgardeltagande kan säkerställas genom en mellanhand, en tredje part, särskilt eftersom det minskar risken att medborgare uppfattar beslutsprocessen som opålitlig och ifrågasätter motiven bakom utvecklingen (Ellis & Ferraro 2016 s. 40).

Han eller hennes roll är att agera som en brygga mellan parter för att etablera en effektiv kommunikationsprocess. Mellanhanden behövs för att hantera eventuella konflikter, och för att påverka beslutsprocessen i en riktning som är gynnsamma för alla parter. De fungerar som en länk i överförandet av kunskap, färdigheter, information från producent till användare, och för att föra tillbaka feedback från användare till producent. Medan forskning tycker på sådant som redan nämnda konsultationsprocesser, är fokus – och värdet – då det gäller en mellanhand hantering av faktorer och dynamiker gällande konflikter *i sig* (Jami & Walsh 2016 s. 7). Därtill är en av nyckelfunktionerna av en mellanhand underlättandet av informationsutbytet mellan parter och intressenter. Alltså blir mellanhanden en katalysator för effektiv kommunikation, genom att bidra med information och vårda relationen mellan parter (Jami & Walsh 2016 s. 7).

I en rapport av Storbritanniens *Department of Energy and Climate Change* (2014) presenteras en översikt för bra och beprövade metoder angående medborgardeltagande för landbaserade vindkraftsprojekt. Rapporten understryker vikten av en tydlig kontaktpunkt mellan lokala myndigheter, medborgarna och vindkraftsentreprenören, så som den nämnda mellanhanden, för att möjliggöra tvåvägskommunikation mellan parterna. Eftersom medborgardeltagande är ett område med särskilda svårigheter och avvägningar i förhållande till frågan om acceptans, har forskare, branschorganisationer och tillsynsorgan börjat med att utveckla så kallad ”good practice” genom olika typer av vägledningar och verktygslådor (Ellis & Ferraro 2016 s. 41).

Wind Europe Engage Toolkit (WE Engage Toolkit) är ett verktyg lanserat genom WISE Power (2015) – ett EU-finansierat projekt om acceptans för vindkraft – som syftar till att stödja aktörer så som lokalmyndigheter, verksamhetsutövare och samhällsaktörer i framtagandet av effektiva och meningsfulla strategier för medborgardeltagande. I och med lokala myndigheters (kommunernas) lagmässiga skyldighet att erbjuda möjligheter för samråd i samband med

planeringsprocessen av ett vindkraftsförslag, förklarar utvecklarna av verktyget att det utgör ett komplement till befintlig lagstiftning. Mer specifikt syftar rekommendationerna riktade till lokala myndigheter till hur myndigheterna kan stödja grupper i lokalsamhället så de kan bidra till kommande diskussioner gällande projekt inom förnybar energi, och därigenom främja acceptans. Det handlar om initiativ som: visar hur medborgare kan ta kontakt med lokala myndigheter via brev, telefon och Epost, och tydliggöra vilken roll myndigheterna har; uppdatera den egna websidan med information om hur man som medborgare kan ta reda på mer och engagera sig i projekt; vara närvarande vid allmänna möten och lokala evenemang, och förklara hur du som myndighet kan stödja initiativ; ta till vara på sociala medier som en gratis resurs; skicka riktad post till vissa individer med information vid behov; gå ut med pressmeddelanden vid nytt engagemang från allmänheten i särskilda projekt.

Inom EU-projektet GP WIND (2012), som ämnat behandla hinder inom utveckling av vindkraft – särskilt genom att utveckla good practice gällande bland annat medborgardeltagande – har man tagit fram en *good practice guide* som innehåller rekommendationer och exempel för medborgardeltagande i planeringsprocesser. Guiden är i stora drag riktad till vindkraftsutvecklare, men principerna för god kommunikation och medborgardeltagande är generella och relevanta i flera olika sammanhang. I guiden förespråkar man en tidig och dialog med berörda intressenter för att fånga upp indikatorer för känsliga områden. En proaktiv kommunikation som bidrar med detaljerad information för hur man planerar att mildra effekten av sådant som buller och visuella störningar – vilket är, som tidigare nämnt centralt, för kommunikation i ett lokalt sammanhang – samt vad de lokala fördelarna är och hur de fördelas krävs för att främja acceptans. En positivt inriktad kommunikation och spridning av faktabaserad information genom sociala medier, nyhetsbrev, websidor, läroplaner i skolor eller lokala evenemang lyfts som bidragande faktorer till acceptans för vindkraftsutveckling (GP WIND 2012 s. 8–12). Man presenterar även generella rekommendationer som bland annat innehåller att: skapa och upprätthålla uppdaterade websidor, nätverk på sociala medier samt nyhetsbrev angående eventuella vindkraftsprojekt; och undvik att stämpla intressenter som visar oro som *NIMBY-problem* (GP WIND 2012 s. 8–11). I guiden understryker man åter att alla vindkraftsprojekt existerar inom ett lokalsamhälle, vilket bör vara centralt för strategin och kommunikationsinsatsen. Därmed bör man undvika den vanliga tendensen att fokusera för mycket på de globala fördelarna i förmån för de lokala. Dock bör verkställande myndigheter (kommunerna) alltid kommunicera klart och tydligt vilka de mer övergripande strategiska

målen är, och implementera ett sett av transparenta regler för hur man fattar beslut om vindkraftverk (GP WIND 2012 s. 11).

Medan dessa resurser i form av rekommendationer och vägledningar utgör en värdefull ram för strategier och processer gällande medborgardeltagande, är det oklart hur effektivt de faktiskt har tagits upp av kommuner och vindkraftsutvecklare, och i så fall huruvida de haft en positiv inverkan på acceptans för vindkraftsutveckling. Rekommendationerna från WE Engage Toolkit och GP WIND är förankrade i faktiska erfarenheter och respektive fallstudier. Dock måste man vara medveten om att acceptans bland medborgare är bundet till de specifika kontextuella förutsättningarna i lokalsamhället, och därför är det osannolikt att enskilda generella åtgärder kommer fungera i alla sammanhang.

4. Tidigare erfarenheter från svenska kommuner

Den stora delen av litteraturen inom området för medborgardeltagande och acceptans kring vindkraftsutveckling härstammar från europeiska länder med mycket vindkraft så som inom Storbritannien, samt Danmark och Tyskland. Men även i Sverige kan vi hitta goda exempel medborgardeltagande i de svenska kommunerna. I en rapport från Boverket *Medborgardialog om vindkraft – exempel från sju kommuner* (2011) skriver de om hur sju kommuner, inom ramen för uppstarten av en aktiv planering för utbyggnad av vindkraft, har arbetat med medborgardialog och fortsätter att bedriva ett aktivt arbete med medborgardialog i sin vindkraftsplanering. I rapporten återges beskrivningar av kommunernas (*Örnsköldsviks, Mönsterås, Ludvikas, Kristianstads, Kalmars, Marks och Svenljungas kommun*) olika dialoginsatser från intervjuer med tjänstemän. Sammantaget så visar rapporten och beskrivningarna av kommunerna ett par centrala erfarenheter.

På en övergripande nivå framhäver kommunerna att det är viktigt att det finns en tydlig organisation inom kommunen och bland tjänstemän och politiker under projektets gång för att hålla ihop arbetet.

Därefter är det viktigt att bjuda in till möten i form av seminarier och workshops tidigt i planeringsprocessen för att diskutera förutsättningar, krav, målsättningar m.m. Man bör annonsera brett via olika informationskanaler, gärna via exempelvis webbplats, affischering, eller lokalpress. Men det är även viktigt att skicka riktade inbjudningar till utvalda grupper och etablerade kontakter, eftersom enbart en bred annonsering kan vara

svårt för att skapa engagemang bland allmänheten, exempel som ges är idrottsföreningar, byalag och hembygdsföreningar m.m. Även de grupper som direkt motsätter sig utvecklingen. **Utöver allmänna möten bör man även bjuda in till dialog med andra grupper som vanligtvis inte deltar i allmänna möten, eller är svåra att nå, för att engagera en bredare grupp. Exempelvis presentera projekt i föräldramöten på skolor. Dock bör det även finnas egna möten för markägare och exploatörer, utan deltagande från allmänheten för att undvika polarisering.**

Det bör även finnas ett arbete utanför ordnade möten, som tar plats på allmänhetens hemmaplan. Informera och träffa människor där de befinner sig till vardags, exempelvis mataffären eller anordna möten på kvällar och helger med.

Rapporten framhäver även kommunens webbplats som informationsplattform. Den bör utvecklas användas för att sprida information kring särskilda projekt och planeringsarbetet på nationell samt regional nivå, samt erbjuda enkätundersökningar som avser projektet.

Vid dessa möten är det sedan viktigt att vara tydlig med hur inkomna förslag och idéer tas till vara och motivera ställningstaganden som görs. Samt använd dessa tillfällen för att låta medborgare kartlägga sin vardagsmiljö vilket sedan används som underlag för planering. Var även noga med att planera för återkoppling samt löpande information om arbetet (jmf Boverket 2011 s.2–19).

5. Sammanfattning

Den tidigare forskningen om vad som ligger till grund för att allmänheten skulle motsätta sig vindkraftsutvecklingen är enad om att det inte är vindkraft som teknologi och källa till förnybar energi som skapar opposition bland medborgare. Tvärt om finns det ett brett stöd för implementering av miljövänliga energialternativ så som vindkraft. Det handlar istället om implikationerna för lokala förhållanden som etablering av nya vindkraftverk innebär, i termer av dess fysiska konsekvenser för omgivningen och uppfattningar om sina möjligheter som medborgare att påverka planeringsprocesserna. Att främja acceptans i utvecklingen av vindkraft handlar då om att dels precisera de kommunikativa insatserna så de innefattar och bemöter de oroväckande följderna som vindkraften i lokalsamhället kan betyda, samt att utforma inkluderande och deltagande insatser före och i samband med planering samt beslutande av vindkraftsprojekt och på så sätt främja tillit och transparens. Ett första steg i att etablera tillit

mellan aktörerna är som Jami och Walsh (2016 s. 5) beskriver att dela meningsfull information och feedback med vindkraftutvecklingens intressenter (medborgare och berörda grupper), möjligtvis med hjälp av en mellanhand som kan underlätta utbytet och hantera konflikter. Men det acceptansfrämjande medborgardeltagandet stannar inte där – det utgör enbart en början. Som Aitkens (2014 s. 560) forskning visar bör ett meningsfullt deltagandeinriktat arbete sträva efter införlivande av intressenter och medborgares åsikter i planeringsprocessen på ett sätt som går bortom minimumkrav som krävs i lag, för att undvika misstankar om suspekta bakomliggande motiv. Forskning har resulterat i vägledningar och verktygslådor som finns tillhands för myndigheter, verksamhetsutövare och även medborgarna, med rekommendationer för good practice och metoder för att stödja ett lokalt engagemang i vindkraftsfrågor och upprätthålla en god kommunikation i början av och genom vindkraftsplaneringen.

Källor

Aitken, M. McDonald, S., Strachan, P. (2008) Locating ‘power’ in wind power planning processes: the (not so) influential role of local objectors, *Journal of Environmental Planning and Management*. 5(6): 777-799

Aitken, M. (2010). Wind power and community benefits: Challenges and opportunities. *Energy Policy*. 38(10): 6066-6075

Aitken, M. (2014) E-Planning and public participation. Addressing or aggravating the challenges of public participation in planning? *International journal of E-planning Research* 3(1): 38-53

Aitken, M., Haggett, C., Rudolph, D. (2016) Practices and rationales of community engagement with wind farms: awareness raising, consultation, empowerment, *Planning Theory & Practice*. 17(4): 557-576

Arnstein, S. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*. 35(4): 216-224

Bryman, A. (2012). *Social research methods*. Oxford University Press: New York

Devine-Wright, P. (2005). Beyond NIMBYism: towards an integrated framework for understanding public perceptions of wind energy. *Wind Energy*. 8(1): 125-139.

Ellis, G., Ferraro, G. (2016). *The social acceptance of wind energy: Where we stand and the path ahead*. Publications office of the European Union.

Fast, S., Mabee, W., Blair, M. (2015). The changing cultural and economic values of wind energy landscapes: Wind energy landscapes. *Canadian Geographer / Le Géographe canadien*. 59(2): 181-193

Jami, A., Walsh, P., (2016). Wind Power Deployment: The Role of Public Participation in the Decision-Making Process in Ontario, Canada. *Sustainability*. 8(8): 1-18

Langer, K., Decker, T., Menrad, K. (2017). Public participation in wind energy projects located in Germany: Which form of participation is the key to acceptance? *Renewable Energy*. 112(1):63-73

Larsson, S., Emmelin, L. (2016). Rätten i den fysiska planeringen. Tre teoretiska perspektiv. I K. Dahlstrand (Red.). *Festskrift till Karsten Åström* (s. 306). Lund: Juristförlaget i Lund.

McLaren Loring, J. (2007). Wind energy planning in England, Wales and Denmark: Factors influencing project success. *Energy Policy*. 35(4): 2648-2660

Mels, S., Scholler, S., Liljenfeldt J., (2020). Deltagandeprocesser kring vindkraftsprojekt: En guide för kommunikation och möten.

Pepermans, Y., Loots, I. (2013). Wind farm struggles in Flanders fields: A sociological perspective. *Energy Policy*. 59(1):321-328

Söderholm, P., Ek, k., Pettersson, M. (2007). Wind power development in Sweden: Global policies and local obstacles. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 11(3): 365-400

Sw, R. (2014). *Community Engagement for Onshore Wind Developments: Best Practice Guidance for England*.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/364244/FINAL_-_Community_engagement_guidance_-06-10-14.pdf

WE Engage. (2015). WISE Power: WE Engage Toolkit <http://www.we-engage.eu/>

GP Wind (2012) GP WIND – Good Practice Guide: A new resource for reconciling wind energy development with environmental and community interests.

https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/sites/iee-projects/files/projects/documents/gpwind_good_practice_guide_gp_wind_en.pdf

Wolsink, M. (2007). *Wind power implementation: The nature of public attitudes: Equity and fairness instead of 'backyard motives'*. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 11(6): 1188-1207